Dosar nr.3-3205/2024
nr. 2-24066076-12-3-18062024-1

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

18 noiembrie 2024 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani
Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Bagrin Lucia
Grefier Cibotari Cristina

în sediul instanței, în ședință publică, a examinat acțiunea de contencios administrativ depusă de Axenti Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă :

Argumentele participanților la proces.

Reclamantul Axenti Valeriu, la 18 iunie 2024, s-a adresat în Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, cu acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), prin care a solicitat:

- anularea în tot a actului administrativ individual defavorabil nr. A-3801/24 din 20.05.2024 emitent Casa Națională de Asigurări Sociale și îndreptat către destinatarul Axenti Valeriu la respingerea cererii nr. A-3801/24 din 16.05.2024, ca fiind ilegal în fond și lovit de nulitate absolută;

- anularea în tot a actului administrativ individual defavorabil nr. 3880/24 din 17.06.2024 emitent Casa Națională de Asigurări Sociale la respingerea cererii prealabile nr. A-3880/2024 din 03.06.2024 și îndreptat către destinatarul Axenti Valeriu, ca fiind ilegal în fond și lovit de nulitate absolută;

- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința lui Axenti Valeriu cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începând cu data de 01 aprilie 2023 conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform prevederilor art. 13 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998.

În motivarea acțiunii, reclamantul menționează că prin cererea nr. A-3801/24 din 16.05.2024 îndreptată către Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat:

1. Admiterea în procedură administrativă și examinarea în criteriul de legalitate a prezentei cereri.

2. Emiterea actului administrativ individual favorabil în privința titularului Axenti Valeriu și prin care să se dispună:

a) Indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începând cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii;

b) Calcularea și achitarea cu începere de la 01.04.2023 a pensiei cu coeficientul de indexare în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

3. În temeiul art. art. 44, 88, 93 și 94 din Codul administrativ, a cerut să fie audiat în procedura administrativă inițiată la cererea sa pentru a depune explicații, formula cereri și a aduce claritate asupra unor situații juridice distincte.

Casa Națională de Asigurări Sociale prin actul administrativ individual defavorabil nr. A-3801/24 din 20.05.2024 a respins ca pretins nefondată cererea contribuabilului Axenti Valeriu nr. A-3801/24 din 16.05.2024 privind emiterea actului administrativ individual favorabil și prin care să se dispună calcularea și achitarea cu începere de la 01.04.2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

Reclamantul a subliniat că autoritatea publică a respins cererea privind indexarea pensiei invocând următoarele motive.

Conform art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea pensiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15 %.

Astfel, pensia titularului Axenti Valeriu, de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, respectiv Casa Națională de Asigurări Sociale nu regăsește temei legal de a emite act administrativ individual întru indexarea pensiei cu 30,2%.

În cazul din speță, reclamantul reține că prin cererea prealabilă nr. A-3880/24 din 03.06.2024 îndreptată către Casa Națională de Asigurări Sociale, a solicitat:

- anularea în tot a actului administrativ individual defavorabil nr. A-3801/24 din 20.05.2024 emitent Casa Națională de Asigurări Sociale și îndreptat către destinatarul Axenti Valeriu, ca fiind ilegal în fond și lovit de nulitate absolută;

- admiterea în tot a cererii contribuabilului Axenti Valeriu nr. A-3801/24 din 16.05.2024 privind emiterea actului administrativ individual favorabil și prin care să se dispună calcularea și achitarea cu începere de la 01.04.2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

Casa Națională de Asigurări Sociale prin actul administrativ individual defavorabil nr. A-3880/24 din 17.06.2024 a respins cererea prealabilă ca pretins nefondată, în sensul motivelor de fapt și de drept consemnate.

Examinând criteriul de legalitate a actelor administrative individuale defavorabile nr. A-3801/24 din 20.05.2024 și nr. 3880/24 din 17.06.2024 emitent Casa Națională de Asigurări Sociale și îndreptate către destinatarul Axenti Valeriu, raportat la exigențele legislației naționale și internaționale la care este parte Republica Moldova, reclamantul constată caracterul vădit ilegal în fond și nulitatea absolută a acestor acte administrative din următoarele considerente.

Reclamantul a susținut că autoritatea publică, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis actele administrative individuale defavorabile nr. A-3801/24 din 20.05.2024 și nr. A-3880/24 din 17.06.2024 îndreptate către destinatarul Axenti Valeriu, cu încălcarea flagrantă a prevederilor art. art. 4, 8, 15, 16, 47 și 54 din Constituția Republicii Moldova, art. 2 alin. (2), art.3, art.5, art.6. art.21, art.30, art.36, art.44, art.88, art.93 și art.94 din Codul administrativ.

Reclamantul a evidențiat că potrivit pct. 3 din cererea nr. A-3801/224 din 16.05.2024 și în temeiul art.art.44, 88, 93 și 94 din Codul administrativ, a cerut să fie audiat în procedura administrativă inițiată la cererea sa pentru a depune explicații, formula cereri și a aduce claritate asupra unor situații juridice distincte.

Contrar prevederilor art. art. 3, 5, 6, 7, 21, 23, 24, 28 și 94 alin. (1) din Codul administrativ, emitentul Casa Națională de Asigurări Sociale nu i-a asigurat respectarea dreptului legitim și nu l-a audiat în procedura administrativă la emiterea actului administrativ individual defavorabil contestat la caz.

Casa Națională de Asigurări Sociale la emiterea actelor administrative individuale defavorabile nr. A-3801/24 din 20.05.2024 și nr. A-3880/24 din 17.06.2024, îndreptate către destinatarul Axenti Valeriu nu a ținut cont și a ignorat fără precedent prevederile pct. 4 din Hotărârea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct.22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” nr. 9 din 30.03.2004.

Potrivit pct. 4 din Hotărârea Curții Constituționale, protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ. [...] însă el este obligat să respecte principiile echității sociale și egalității, care în societatea modernă reprezintă valori supreme.

La fel, Casa Națională de Asigurări Sociale a ignorat și prevederile pct. 72, pct. 73, pct. 74 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 06.12.2022 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, a articolelor III și V din Legea nr. 271 din 23 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative și a articolului VI din Legea nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative (salarizarea judecătorilor și a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii).

Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea salariului, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, Curtea reține că remunerația judecătorilor trebuie protejată de fluctuațiile monetare. Acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea salariilor în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază. Curtea precizează că acest lucru nu este un fapt

neobișnuit, pentru că un mecanism similar este aplicat și în cazul altor drepturi social-economice, e.g. în cazul dreptului la indexarea pensiei (articolul 13 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii).

Hotărârile Curții Constituționale având caracter normativ și fiind obligatorii, consider că abordările și reglementările Curții Constituționale în partea ce ține de dreptul la indexarea pensiei (articolul 13 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii), cel puțin cu rata inflației medii anuale Ia data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor, urmează a fi aplicate în egală măsură în privința tuturor cetățenilor Republicii Moldova și nu discriminatoriu, doar în privința magistraților, iar cu titlu de consecință o parte considerabilă de cetățeni pensionari să fie discriminați.

În acest sens, reclamantul a indicat că se încalcă flagrant principiile constituționale privind universalitatea, egalitatea, protecția cetățenilor Republicii Moldova consemnate în art. art. 15, 16, 18 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

În asemenea circumstanțe, reclamantul consemnează că dreptul său la indexarea pensiei conform art. 13 alin. (2) al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul de pensii, a născut cel puțin o speranță legitimă în realizarea dreptului de proprietate conform Protocolul nr.1 CEDO, însă această speranță legitimă a fost știrbită de autoritățile statale, veriga cărui lanț este Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin urmare, reclamantul a susținut că instanța de contencios administrativ urmează să admită în tot cererea de contencios administrativ, și la caz, să oblige Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil în privința reclamantului Axenti Valeriu cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începând cu data de 1 aprilie 2023 conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin. (2) al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

Cu titlu de consecință pentru reclamant, se reține faptul că autoritatea publică pârâtă - Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu 01.04.2023 prin diminuarea nivelului protecției sociale anterior dobândit de reclamantul Axenti Valeriu, a efectuat indexarea pensiei reclamantului, aplicând contrar prevederilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care este o normă juridică specială față de Legea nr. 357 din 22.12.2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, coeficientul de indexare de 15%, conform ultimei norme, care nu corespunde ratei inflației în luna decembrie 2022 exprimate prin creșterea prețurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

În baza celor expuse și a normelor citate în conținutul cererii, în special pe dispozițiile art. art. 1, 2, 7, 8, 10, 17 Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.art.6, 13, 14 Convenția Europeană Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prevederilor Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16.12.1966 de la New-York, prevederilor Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966 de la New-York, ratificate prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.217-XII din 28.07.1990, art. art. 7, 8, 15, 16,26, 43, 52, 53, 54 Constituția RM, art.art 8-13 din Codul civil, art.art. 1-11, 17, 21, 23, 24, 28, 35, 36, 39, 40, 141, 145, 148 alin. (1), 162, 165, 208, 220, 221, 224, 226-229 din Codul administrativ, reclamantul a solicitat admiterea acțiunii.

În cadrul şedinţelor de judecată, reclamantul Axenti Valeriu a susținut acțiunea în contencios administrativ, în sensul formulat și a solicitat admiterea acesteia, reiterându-și argumentele expuse în scris, concretizîndu-și cerințele, solicitînd anularea actului administrativ pe motiv de ilegalitate cu obligarea emiterii actului administrativ individual.

Pârâta - Casa Națională de Asigurări Sociale, prin referința la cererea de chemare în judecată, prezentată instanței la 16 iulie 2024, a solicitat respingerea integrală a cererii ca fiind neîntemeiată.

În argumentarea poziției sale, Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că la 1 aprilie 2023, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, pensia reclamantului a fost indexată cu 15%.

Pârâta a indicat că potrivit art. 13 din Legea nr. 357/2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului sigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Astfel, pârâta reținând cadrul normativ citat, denotă netemeinicia pretențiilor din acțiunea reclamantului prin care solicită obligarea autorității pârâte să indexeze pensia acestuia de la 01.04.2023, cu 30,2%. Or, în condițiile în care prin Legea nr. 357/2022 bugetului sigurărilor sociale de stat pe anul 2023, legislatorul a reglementat fără echivoc procedeul de indexare a prestațiilor sociale de stat pentru anul 2023, iar Guvernul a adoptat Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 prin care a determinat coeficientul de indexare ca fiind de 15%, aceste acte normative urmează a fi aplicabile pentru fiecare subiect beneficiar de prestații sociale care cad sub incidența indexării. Temeiuri de derogare de la prevederile actelor normative, nefiind prevăzute.

Reieșind din cele expuse și în baza art. 244 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat respingerea integrală a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În cadrul şedinţelor de judecată, reprezentantul pârâtei nu s-a prezentat, deși a fost înștiințat legal despre locul, data şi ora examinării cauzei. Astfel, ținând cont de faptul că partea neprezentă în ședință de judecată a fost citată despre examinarea cauzei, instanța de judecată a dispus în temeiul art. 218 lit. d) Cod administrativ, examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Aprecierea instanței de judecată.

Examinând acțiunea depusă, studiind argumentele ambelor părți în proces, probele administrate în ansamblul şi interconexiunea lor, normele legii aplicabile, instanța de judecată consideră că, acțiunea în contencios administrativ a reclamantului Axenti Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale anularea deciziei adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ individual este neîntemeiată şi pasibilă a

fi respinsă, din următoarele considerente.

Conform art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale şi normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum şi a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii şi se aplică nemijlocit legea.

În conformitate cu art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Din sensul art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 21 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, autoritățile publice şi instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice şi instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăților persoanelor decât în cazurile şi în condițiile expres stabilite de lege.

Potrivit art. 206 din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației cînd se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Din textul art. 208 alin. (1) din Codul administrativ, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepțiile prevăzute de lege.

Potrivit art. 209 din Codul administrativ, acțiunea în contestare şi acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin.(1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă. Pentru acțiunea în realizare, acțiunea în constatare şi acțiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acțiunii în contencios administrativ.

Conform art. 165 alin. (1) din Codul administrativ, cererea prealabilă se depune în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual ori

respingerea petiției. Daca autoritatea publică nu soluționează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Din conținutul art. 167 alin. (3) din Codul administrativ, autoritatea publică emitentă soluționează cererea prealabilă în termen de 15 zile calendaristice. Prevederile art. 60 alin. (2)-(5) se aplică corespunzător.

Cu referire la admisibilitatea acțiunii pe temeiul respectării procedurii prealabile, se reține că la 16 mai 2024, reclamantul Axenti Valeriu s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prin care a solicitat: - emiterea actului administrativ individual favorabil în privința titularului Axenti Valeriu, și prin care să se dispună:

a) Indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începând cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii;

b) Calcularea și achitarea cu începere de la 01.04.2023 a pensiei cu coeficientul de indexare în cuantum de 30,2% conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

- În temeiul articolelor 44, 88, 93 și 94 din Codul administrativ, a cerut să fie audiat în procedura administrativă inițiată la cererea sa pentru a depune explicații, formula cereri și a aduce claritate asupra unor situații juridice distincte.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-3801/24 din 20 mai 2024, s-a comunicat reclamantului că din 1 aprilie 2023 a fost indexată pensia cu 15% conform cadrului normativ, respectiv, nu se găsesc temiuri legale de a emite act administrativ individual întru indexarea pensiei cu 30,2%.

Prin cererea prealabilă nr. A-3880/24 din 03.06.2024 îndreptată către Casa Națională de Asigurări Sociale, reclamantul a solicitat:

- Anularea în tot a actului administrativ individual defavorabil nr. A-3801/24 din 20.05.2024 emitent Casa Națională de Asigurări Sociale și îndreptat către destinatarul Axenti Valeriu, ca fiind ilegal în fond și lovit de nulitate absolută.

- Admiterea în tot a cererii contribuabilului Axenti Valeriu nr. A-3801/24 din 16.05.2024 privind emiterea actului administrativ individual favorabil și prin care să se dispună calcularea și achitarea cu începere de la 01.04.2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3880/24 din 17 iunie 2024, s-a reiterat faptul că din 1 aprilie 2023 a fost indexată pensia cu 15% conform cadrului normativ, iar temei legal de a emite act administrativ individual în vederea indexării pensiei cu 30,2% nu există. Cererea prealabilă respingându-se ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu decizia autorității publice, la 18 iunie 2024, Axenti Valeriu s-a adresat în instanța de judecată cu prezenta acțiune în contencios administrativ. *(f.d. 4-27)*

Analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale precitate, instanța de judecată, constată că reclamantul a respectat procedura prealabilă, și-a realizat dreptului său la acțiune în interiorul termenului prevăzut de lege, respectiv, temei de declarare a acțiunii ca

fiind inadmisibilă pe motive de tardivitate, nu există.

În astfel de circumstanțe, fiind respectată procedura și termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ, instanța judecătorească urmează să se expună asupra fondului cauzei.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile legii contenciosului administrativ. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor şi exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

Iar reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitorul și care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins şi repararea pagubei ce i-a fost cauzat.

Precum rezultă, obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie obligarea autorității publice pârâte să calculeze și să achitate reclamantului cu începere de la 1 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin. (2), *prima frază* din Legea nr. 156/1998.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, statuează că *pensie calculată* - reprezintă dreptul bănesc, stabilit în funcție de contribuțiile achitate în bugetul asigurărilor sociale de stat și de durata stagiului de cotizare, reexaminat, majorat și indexat; *indexarea pensiei* - măsură realizată periodic pentru actualizarea cuantumului pensiei calculate în vederea păstrării puterii de cumpărare a pensiei.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil. Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

În conformitate cu art. 13 alin. (1) și (2) din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, pensiile se indexează anual, la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

În temeiul art. 13 alin.(1) din Legea nr. 357 din 22.12.2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 faţă de anul 2021 şi se va aplica doar acelei părţi din pensie care nu depăşeşte salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Potrivit art. 31 alin. (3) din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 60 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

Faptele constatate de instanța judecătorească, indică faptul că la 16 mai 2024, reclamantul Axenti Valentin s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere privind emiterea unei decizii prin care să-i fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respective față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) *prima frază* din Legea nr.156 din 14.10.1998. *(f.d. 19)*

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. A-3801/24 din 20 mai 2024, autoritatea publică a comunicat că potrivit art. 13 din Legea nr. 357/2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. În conformitate cu p. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, respectiv Casa Națională de Asigurări Sociale nu regăsește temei legal de a emite act administrativ individual întru indexarea pensiei cu 30,2%. *(f.d. 20)*

La 3 iunie 2023, reclamantul Axenti Valeriu a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale, cerere prealabilă prin care a solicitat repetat emiterea unei decizii prin care să-i fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceiași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin.(2) *prima frază* din Legea nr. 156 din 14.10.1998. *(f.d. 21 - 22)*

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3880/24 din 17 iunie 2024, autoritatea publică a explicat că potrivit art. 13 din Legea nr. 357/2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

În conformitate cu pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%. Astfel, pensia reclamantului de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform cadrului normativ, iar temei legal de a emite act administrativ individual în

vederea indexării pensiei cu 30,2%, nu există. Cererea prealabilă respingându-se ca fiind neîntemeiată. Complementar a subliniat că la data de 26.10.2023 Curtea Constituțională a pronunțat Decizia de inadmisibilitate nr. 140, prin care a constatat constituționalitatea art. 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357/2022 și a art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii. *(f.d. 23)*

În acest context, instanța consideră neîntemeiată cererea reclamantului privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil prin care să fie calculată și achitată cu începere de 1 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021 conform art. 13 alin. (2) *prima frază* din Legea nr. 156/1998. Or potrivit art. 13 alin. (2) din Legea menționată, pe care reclamantul își întemeiază pretenția, prevede că pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Reclamantul interpretează greșit dispozițiile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 156/1998, concentrându-se exclusiv pe prima frază, deși norma legală trebuie analizată în ansamblu. În sprijinul acestei interpretări, și Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 140 din 26.10.2023, a subliniat următoarele.

„31 Curtea notează că Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova ***se bucură de o marjă discreționară cu privire la adoptarea unor decizii de natură*** *politică și* ***socială în domeniul protecției sociale.*** *Așadar, datorită cunoașterii directe a societății și nevoilor acesteia, legislatorul și executivul sunt în principiu mai bine plasate decât Curtea Constituțională pentru a aprecia necesitatea adoptării unor astfel de măsuri tipice perioadelor de austeritate.*

32 În acest sens, Curtea Europeană a subliniat că, având în vedere că factorii de decizie naționali ar trebui să beneficieze de o marjă largă de apreciere în chestiuni de politică socială și economică generală (inclusiv în domeniul pensiilor), interesele justiției sociale și bunăstării economice ***îi pot determina în mod legitim să ajusteze, să plafoneze sau chiar să reducă cuantumul pensiilor*** *aflate în plată (Zegarac și alții v. Serbia, 17 ianuarie 2023, § 95)”.*

Instanța reține că Guvernul în temeiul limitei dreptului său discreționar, reieșind din posibilitățile financiare ale bugetului de asigurări sociale, a decis indexarea cuantumului pensiei pentru toți pensionarii (inclusiv și în privința reclamantului) cu 15%.

Pe cale de consecință, instanța consideră neîntemeiată pretenția reclamantului privind calcularea și achitarea cu începere de 1 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2021 exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin. (2) *prima frază* din Legea nr. 156/1998.

Potrivit art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit. a)-e).

Reieșind din cele relatate supra, examinând temeiurile invocate de reclamant întru

admiterea acțiunii și coroborându-le cu argumentele invocate de pârâtă întru respingerea acțiunii, probele acumulate, precum și normele legale aplicabile speței, instanța nu a identificat temeiuri de admitere a pretenției privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să calculeze și să achite cu începere de 1 aprilie 2023 indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin. (2) *prima frază* din Legea nr. 156/1998.

în conformitate cu art. 224 alin.(1) lit.f) Cod administrativ, instanța de judecată

h o t ă r ă ș t e

Se respinge ca neîntemeiată acțiunea depusă de Axenti Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ individual.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Preşedintele ședinței, Bagrin Lucia
judecătorul
Copia corespunde originalului